

TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2016 Yıl:4, Sayı:7
Sayfa:164-171

ISSN: 2147-8872

i- FİİLİ ÜZERİNE

Arzu Sema Ertane Baydar*

Özet

i- fiili, *et-*, *ol-* gibi fiillerle birlikte Türkçede cevherî fiil / cevher fiili olarak kullanılmaktadır. *i-* fiili araştırmacılar tarafından bugüne kadar çeşitli yönleri ile ele alınmıştır. Konu ile ilgili tespitler büyük oranda birbirine benzese de *i-* fiilinin bir yapım eki gibi görev yaptığı yani geldiği isim soylu kelime / kelime grubunu fiilleştirdiği vb. gibi farklı düşünceleri ifade eden araştırmacılar da vardır. *i-* fiili eldeki yazıda *bir isimden fiil yapan yapım eki midir, birleşik zamanlı fiil çekimi yapar mı* ve en önemlisi de *kaç kipte çekime girer* soruları doğrultusunda bütün yönleri ile ele alınmış, tüm bu konular irdelenmiş ve varılan sonuçlar dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *i-* fiili, geniş zaman, kip, birleşik çekim, yapım eki.

ON i- VERB

Abstract

i- verb effect , acts together with acts such as measurements Turkish ore / ore is used as a verb. *i-* by actual researchers have dealt with various aspects so far. Determined largely related to the subject look alike, so it comes as *i-* actual construction of an addition to the name, where he served as noble words / phrases that the make such acts etc. Researchers have different ideas as also stated. *i-* actual present article, which acts a name making attachment sturdy, unified time verb do does the shooting and, most importantly, dealt with all aspects in accordance with the question goes to shoot in several modes elaborates all these issues and presented to the attention conclusions.

Key Words: *i-* verb, present tense, mode, combined shots, production suffix.

• Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Öğretim Üyesi,
aruzemabaydar@windowslive.com

Giriş

i- fiili, *ol-*, *et-*¹ gibi fiillerle birlikte Türkçede cevherî fiil / cevher fiili olarak kullanılmaktadır.² Her ne kadar bu fiil üzerinde araştırmacıların ifadeleri büyük oranda birbirine benzese de *i-* fiilinin geldiği isim soylu kelime / kelime grubunu fiilleştirdiği³ vb. gibi farklı düşünceler ifade eden araştırmacılar da vardır.

Eldeki yazıda *i-* fiilinin isim soylu kelime / kelime grubunu fiilleştirip fiilleştirmediği, *i-* fiilinin iki işlevinin olup olmadığı ve *i-* fiilinin dört kipte mi çekime girdiği gibi konular ele alınacak ardından da bu soruların cevapları aranacaktır.

Araştırmacıların ortak tarafları:

Burada, yaptığımız incelemeler sonucunda eldeki mevcut gramerlerden / gramer terimleri sözlüklerinden tespit edilen ortak noktalar ortaya konulacak; ardından da bunların neden doğru olmadığı izah edilmeye çalışılacaktır.

Araştırmacıların birçoğu çalışmalarında *i-* fiilinin geldiği isim soylu kelime / kelime grubunu fiilleştirdiği gibi bir sonuca varmışlardır.

Araştırmacılar *i-* fiilinin iki işlevi olduğundan bahsetmişlerdir. Yani araştırmacılar gramerlerinde *i-* fiilinin bir işlevinin isim soylu kelime / kelime gruplarını yüklemleştirmek, diğer işlevinin de birleşik zamanlı fiil çekimi oluşturmak⁴ olduğunu ifade etmişlerdir.

Yine araştırmacıların üzerinde fikir birliği yaptıkları bir konu da *i-* fiilinin toplamda dokuz tane olan haber / bildirme ve dilek / tasarlama kiplerinden dördü ile çekime girdiği

¹ bk. Zikri Turan (1999), “Eski Anadolu Türkçesinde *Ol-* Cevherî Fiili”, Ankara: *TDAY-Belleten 1996*, TDK Yay., s.265-289; Turgut Baydar (2012), “+*Dir* Bildirme Eki Üzerine”, Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.: 32-Güz, s.37-54; Baydar, *İsim + Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine* isimli çalışmasında *et-* fiilinin de *i-*, *ol-* gibi bir cevherî fiil / cevher fiili olarak kullanıldığını iddia etmektedir. Baydar *et-* fiilinin de *ol-* fiili gibi isimler ile birleşik fiiller oluşturmadığını bunların da *i-* fiili gibi yüklemleştirci olduğunu nedenlerini de izah ederek ortaya koymuştur. bk. Turgut Baydar (2013), “İsim + Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine”, Erzurum: *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.:49, s.55-66

² Burada +*Dir*a yer verilmemesinin nedeni +*Dir*ın tarafımızdan bir cevherî fiil / cevherî fiili olarak değerlendirilmemesindedir. Aynı doğrultudaki düşünceler için bk. Muhsine Börekçi (2009), *Türkiye Türkçesinde Yapı ve İşlev Bakımından Sözcükler*, Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık, s.155-157; Erol Topal (2012), “Türkçede Ek Fiil (*i-*) Üzerine Düşünceler”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 20, No: 2, s. 649-654; Turgut Baydar (2012), “+*Dir* Bildirme Eki Üzerine”, Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.: 32-Güz, s.37-54

³ Örnek olarak bk. Muharrem Ergin (1989), *Türk Dil Bilgisi*, 18. bs., İstanbul: Bayrak Yay., s. 297; Haydar Ediskun (1992), *Türk Dilbilgisi*, 4. bs., İstanbul: Remzi Kitabevi, s.187; M. Atâ Çatıkkaş (2001), *Türk Dili Kılavuzu*, İstanbul: Alfa Yay., 3. bs., s.117; Hikmet Dizdaroğlu (1963), *Türkçede Fiiller*, Ankara: TDK Yay., s.57; Mazhar Kükey (1972), *Uygulamalı Örneklerle Türkçede Fiiller*, Ankara: Ogun Kardeşler Matbaası, s.111

⁴ Örnek olarak bk. Mazhar Kükey (1972), *Uygulamalı Örneklerle Türkçede Fiiller*, Ankara: Ogun Kardeşler Matbaası, s.111.; Zeynep Korkmaz, (2003a), *Türkiye Türkçesi Grameri -Şekil Bilgisi-*, Ankara: TDK Yay., s.702; Nurettin Koç (1990), *Yeni Dilbilgisi*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, s.247; Sezai Güneş (2002), *Türk Dili Bilgisi*, İzmir, 6.bs., s.199; M. Kaya Bilgegil (1963), *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, s.271; Kemal Yavuz, Kâzım Yetiş, Necat Birinci (1996), *Türk Dili ve Kompozisyon Derstleri*, İstanbul: Bayrak Yay., s.126

yönündedir. Yani araştırmacılara göre *i*-fiili geniş zaman, görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kipinde çekime girmektedir.

Şimdi sırasıyla konuyu bu yönleri ile tartışalım.

i- fiili geldiği isim soylu kelime / kelime gruplarını fiilleştirir mi?⁵

i- fiilinin isimleri fiilleştirdiğini ifade etmek doğru değildir. Çünkü *i*- fiili bir cevherî fiil / cevher fiilidir. Bu yüzden de *i*- fiilinin geldiği isim soylu kelime / kelime gruplarını fiilleştirmek gibi bir işlevi ya da görevi yoktur.⁶ *i*- fiilinin yaptığı iş, geldiği isim soylu kelime / kelime grubunun yüklem olmasını, daha açık bir ifade ile **geldiği isim soylu kelime / kelime grubunun kip / zaman eki almasını sağlamaktır.**⁷

Burada birbirinden ayrılması gereken durum şudur diye düşünmekteyiz. *yaş*+ kelimesi Türkçede birleşik bir ek olan *+lan* eki ile isim kategorisinden fiil kategorisine geçer ve bu şekilde herhangi bir cümlede kip ve şahıs eklerini alarak yüklem olabilir. Yani yüklem olmadan önce fiil kategorisine geçmiş ve artık bir fiil gövdesi olmuştur: *yaş+lan-*. Ancak *yorgun* kelimesi *i*- fiili yardımıyla yüklem olduğunda fiilleşmez; yani isim kategorisinden fiil kategorisine geçmez. *Yorgunum* cümlesinde *yorgun* kelimesi isimden fiil yapılmamış; yüklem yapılmıştır. Yani *i*- fiili *yorgun* kelimesinin zaman ve şahıs eki almasını sağlamış; böylece *yorgun* kelimesi cümlede yüklem olabilmiştir. Belki de son şekilleri ile cümlede yüklem görevi üstlenmelerinden dolayı *Yaşlandım* ile *Yorgunum* cümleleri birbirlerine karıştırılmıştır.

i- fiilinin birleşik zamanlı çekim oluşturmak gibi bir işlevi var mıdır?

Gramerlerde *i*- fiilinin ikinci bir işlevi olarak birleşik zamanlı çekimler oluşturduğu ifade edilmektedir. *gelmiştim*, *gidecekse*, *anlatırmış* gibi yapıları *i*- fiilinin oluşturduğu söylenir. Elbette bu ifadeler doğrudur; ancak bu, *i*- fiilinin ikinci bir işlevi değildir. Bu yapılarda *i*- fiili aslında yegâne işlevini yerine getirmektedir. *gelmiştim* yapısında *gel-* fiili - *mış* zaman ekini aldıktan sonra artık isim kategorisine geçmiştir. Yani ortada artık bir fiil söz konusu değildir: *gel-miş+*. Yapı artık bir isim olduğu için bunun üzerine doğrudan bir kip / zaman eki daha getirilemez. Bunun yapılabilmesi için *i*- fiiline ihtiyaç duyulur. *i*- fiilinin tek işlevi zaten isim soylu kelime / kelime gruplarının kip / zaman eki almasını sağlamaktır. *i*-

⁵ Üçüncü dipnotta bunu ifade eden araştırmacılardan bazıları verilmişti. Bu ifadeleri daha da somutlaştırmak için Muharrem Ergin'in *Türk Dil Bilgisinde* konu ile ilgili olarak söylediklerini dikkatlere sunuyoruz: *Bütün isim ve fiil şekillerinin sonuna gelerek onlardan birleşik fiiller yaptığı için ana yardımcı fiil, isimleri fiilleştirdiği için de isim fiili dediğimiz i- fiilinin tek başına kök olarak kesin ve belirli bir manası yoktur.* bk. Muharrem Ergin (1989), *Türk Dil Bilgisi*, 18. bs., İstanbul: Bayrak Yay., s.297

⁶ Aynı doğrultudaki düşünceler için bk. Uluhan Özalan (2014), *Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.220

⁷ Bu konuda Özalan, *Cevheri ek fiil Türk dilinde ismi yüklemleştiren bir unsur değildir. Çünkü cevher fiilli bazı teşkillerin cümlede yüklem dışında başka görevlerle de kullanılması mümkündür. Mesela cevher fiilli bir teşkil olarak "hastaysam", herhangi bir cümle içinde yüklem görevini yerine getiremez.* demektedir. Elbette bu ifadeler doğrudur; ancak bu durumun -sA ekinin kendi özel durumundan kaynaklandığı da gözlerden uzak tutulmamalıdır. bk. Uluhan Özalan (2014), *Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.223

fiili burada da aynı işlevi yerine getirmekte ve *gel-miş+* yapısını *gel-miş+i-* şekline sokup kelimenin bu hâliyle tekrar kip / zaman eki almasını sağlamaktadır: *gel-miş+i-di+m*. Böylece *gelmiş* yapısı tekrar bir kip / zaman eki olarak ve farklı bir şey ifade ederek yüklem olmaktadır. Bu durumda aslında *i-* fiilinin iki değil; bir işlevinin olduğu görülmektedir.

i- fiili kaç kipte çekime girer?

Çalışmanın en önemli noktası bu sorudur. Eldeki yazının oluşmasını sağlayan da bu durumdur. Bizce *i-* fiili toplam dokuz olan kiplerden sadece geniş zamanda çekime girmektedir. Söylenilen diğer üç kip yani görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kipi *i-* fiilinin **hikâye, rivayet ve şart** birleşik çekimlerini oluşturmaktadır.

Gramer kitaplarının tamamında *i-* fiilinin görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman, geniş zaman ve şart olmak üzere dört kipte çekime girdiği ifade edilmektedir. Hâlbuki *i-* fiili bunlardan sadece geniş zaman ile çekime girmektedir. Diğerleri *i-* fiilinin hikâye, rivayet ve şart birleşimini oluşturmaktadır. Şöyle ki; *Öğrenciyim* cümlesindeki *öğrenci* kelimesi *i-* fiilinin geniş zamanında çekime girerek yüklem olmuştur. Bilindiği gibi bu yapıda *i-* fiilinin ilk şekli *er-* fiili ve geniş zaman eki kullanımdan düşmüştür. Bu geniş zaman işlevini de aslında oradaki *i-* fiilinin ilk şekli ile geniş zaman eki sağlamaktadır: *er-ür+*. *öğrenciyim* yapısı şu şekildedir: *öğrenci+ø-ø+üm*. Yani *öğrenci+ er-ür+üm*. *i-* fiili, ilk şekli olan *er-* biçiminde geniş zamanda yaşamaktadır ve bu şekliyle tüm isim / isim soylu kelimeler *i-* fiilinin ilk şekli ile şimdiki / geniş zamanda çekimlenmişlerdir. *öğrenciydim* gibi bir yapı ise geniş zamanın hikâyesini oluşturmaktadır: *öğrenci+er-ür+i-di+m*, *öğrenciydim*. Bu durum, bu örnek ve *i-* fiili ile basit çekimde (geniş zamanla) yüklem yapılan tüm isimler için geçerlidir. Açıkça anlaşılacağı gibi *i-* fiili dört kipte değil; sadece geniş zamanda çekime girmekte ve diğer üç kip de *i-* fiilinin **hikâye, rivayet ve şart** birleşik çekimlerini oluşturmaktadır. Bunun aksini düşünmek bizce imkânsızdır. Çünkü *öğrenciyim* yapısında şahıs eki vardır; ancak kip / zaman eki yoktur. Türkçenin hiç istisnasının bulunmadığı konuların başında kip / zaman ekinin şahıs ekiyle ya da şahıs ekinin kip / zaman eki ile birlikte kullanılmaları gelir. Aksi hâlde *hem i- fiilinin hem de kip / zaman ekinin işlevini şahıs eki üstlenmiştir* ifadesi burada yetersiz kalmaktadır. *öğrenciyim* yapısının geniş zaman bildirmesi, *öğrenciydim* yapısının geniş zamanın hikâyesi şeklinde anlaşılması, bu yapılarıdaki şahıs eklerinden mi kaynaklanmaktadır?

i- fiili basit çekimde yani geniş zamanda ilk şekli olan *er-* (\emptyset) biçiminde yaşamakta; birleşik çekimlerde ise *i-*ye dönüşmektedir.⁸

Düşüncemizi desteklemesi açısından da bazı araştırmacıların çalışmalarında bu konu hakkındaki söyledikleri ve verdikleri örnekleri dikkatlere sunuyoruz: Korkmaz *Gramer Terimleri Sözlüğü'nün ek-fül maddesinde Eski Türkçedeki ermek yardımcı fiilinin ermek>irmek> imek şeklinde ekleşmesinden oluşan ve isim soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan fül. Şahıslara göre çekiminde +(D)m / +Um, +sIn / sUn, +sI-nIz / +sU-nUz, DIrLAR / +durlAr şekillerine girer: çalışkan+ım, çalışkan+sın, çalışkan+dır,*

⁸Bu düşünceye yakın ifadeler için bk. Uluhan Özalan (2014), *Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.221

*çalışkan+ız, çalışkan+sınız, çalışkan+dırlar gibi. Ek-fiilin hikâye, rivayet ve şart şekilleri şahıs ekleri ile genişletilmiş -DI / -DU, -mİş /-mUş, -sA ekleri ile kurulur: çalışkan-dım (<çalışkan i-dim), çalışkan değildim (<çalışkan değil i-dim); çalışkan-mışım (<çalışkan i-mişim), çalışkan değilmişim (<değil i-miş-im); çalışkan-sam (<çalışkan i-sem), çalışkan değilsem, (<çalışkan değil i-sem) vb. bunları ifade etmiştir (Korkmaz 2003b: 81). Dikkatli bakınca Korkmaz'ın verdiği +(I)m / +Um, +sIn / sUn, +sI-nIz / +sU-nUz, DIrlAR / +durlAR eklerinin Türkçenin geniş / şimdiki zaman ve duyulan geçmiş zaman çekiminde kullanılan ekler olduğu görülecektir. Söz konusu ekler diğer iki kip (görülen geçmiş zaman ve şart kipi) için geçerli değildir. Bunlar şahıs zamiri kökenli şahıs ekleridir. Türkçede görülen geçmiş zaman ve şart kipleri için de iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılır. Aslında burada Korkmaz'ın kastettiği bu eklerin sadece geniş zaman için kullanıldıklarıdır. Çünkü yukarıda da görüleceği gibi konunun devamında Korkmaz, *Ek-fiilin hikâye, rivayet ve şart şekilleri şahıs ekleri ile genişletilmiş -DI / -DU, -mİş /-mUş, -sA ekleri ile kurulur* demiş ve ardından da örnekleri sıralamıştır. Yani görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kiplerinin *i-* fiilinin basit çekimlerini değil de hikâye rivayet ve şart birleşik çekimlerini oluşturduğunu açıkça ifade etmiştir.*

Korkmaz gramerinde ise ek-fiilin asıl fiillerden farklı olarak yukarıda geçen *dört kipte* çekime girdiğinden bahsetmiştir (Korkmaz 2003a: 703). Her ne kadar Korkmaz *Gramer Terimleri Sözlüğü*nde adını koymasa da aslında *i-* fiilinin sadece geniş zamanda çekime girdiğini ve diğer üç kipi *i-* fiilinin hikâye, rivayet ve şart birleşik çekimini oluşturduğunu söylemiştir.

Yine aynı paraleldeki ifade ve örnekleri Topaloğlu da *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*nün *Cevher Fiili* maddesinde ifade etmiştir: *İsim soylu kelimelerin yüklem görevinde kullanılmasını sağlayan fiil. Aslı Eski Türkçede ermek olan cevher fiili, irmek – imek şeklinde değişmiş ve kökü eriyip bugünkü Türkçede +(y)Im, +sIn, +DIr, +(y)Iz, +sInIz, +DIrlAR eklerinden ibaret bir yardımcı fiil durumuna gelmiştir.... Cevher fiili ayrıca -DI, -mİş, -sA ekleriyle hikâye, rivayet ve şart birleşik zamanlarını kurar. Ör. Çalışır-dı-m (çalışır+i-di-m), yapacak-mış-sın (yapacak+i-miş-sin), soruyor-sa (soruyor+i-se); iyiydi (iyi+i-di), iyiymiş (iyi+i-miş), iyiyse (iyi+i-se) (Topaloğlu 1989: 47).*

Bilgegil de *Türkçe Dilbilgisi* isimli eserinde ek fiilin *Dört kipi vardır: Geniş zaman, hikâye, rivayet, şart* ifadelerini kullanmıştır (Bilgegil 1963: 271)⁹.

Araştırmacıların *i-* fiilinin yalnızca görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman, geniş zaman ve şart olmak üzere dört kipte çekime girdiğini ifade etmeleri de bu fiilin sadece geniş zaman ile çekime girdiğinin en önemli kanıtlarından biridir. Bugüne kadar bunun nedeni ortaya konmamıştır. Yani *i-* fiili neden gelecek zamanda, şimdiki zamanda, gereklilik kipinde, emir kipinde ve istek kipinde çekime girmemektedir de bu dört kipte çekime girmektedir? Bunun nedeni bugüne kadar hiçbir araştırmacı tarafından izah edilmemiştir. *i-* fiilinin bu kip / zaman ekleri ile çekime girmemesinin nedeni bu kipler ve geniş zamanın Türkçede ikinci kip

⁹ Yine aynı doğrultudaki ifadeler için bk. Berke Vardar (2002), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Multilingual; s.90; Hikmet Dizdaroğlu (1963), *Türkçede Fiiller*, Ankara: TDK Yay., s.58

olarak kullanılamamalarıdır. *geliyecek*, *geliyormalı* gibi yapılar Türkçede yoktur. Türkçede ikinci kip / zaman olarak kullanılanlar *-DI*, *-sA* ve *-mİ*dir. Yani görülen geçmiş zaman, şart kipi ve duyulan geçmiş zamandır. Bunlar ikinci kip olarak kullanılabilirler ve böylelikle Türkçede hikâye, rivayet ve şart birleşik çekimleri oluşur. Bu ifadelerden de açıkça anlaşılmaktadır ki *i-* fiili sadece ve sadece geniş zamanda çekime girmektedir. Aksi hâlde *i-* fiilinin neden bu dört kip / zaman dışındakilerle çekime girmediğini açıklamamız mümkün görünmemektedir.

Sonuç

1. *i-* fiili isimden fiil türeten bir yapım eki değildir.
2. *i-* fiilinin tek bir işlevi vardır; o da geldiği isim soylu kelime / kelime gruplarının kip / zaman eki almasını sağlamaktır.
3. *i-* fiili araştırmacıların ifade ettiklerinin aksine dört kipte değil; sadece geniş zamanda çekime girer. Bu fiil basit zaman çekiminde yani geniş zamanda ilk biçimi olan *er-ür* (\emptyset) şeklinde yaşamaktadır.
4. Görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kipi hikâye, rivayet ve şart birleşik çekimlerini oluşturmaktadır. Bu birleşik çekimler hem fiiller için hem de isimler için aynıdır. Aksi hâlde *i-* fiilinin neden bu dört kip / zaman dışında toplamda dokuz adet olan kip / zaman eklerinden başka biri ile çekime girmediğini izah etmemiz mümkün görünmemektedir.

Kaynakça

- Atabay, Neşe-Kutluk, İbrahim-Özel, Sevgi** (1983), *Sözcük Türleri*, Ankara: TDK Yay., s.215-218
- Banguoğlu, Tahsin** (1995), *Türkçenin Grameri*, 4. bs., Ankara: TDK Yay., s.474-476
- Baydar, Turgut** (2012), “+DIr Bildirme Eki Üzerine”, Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.: 32-Güz, s.37-54
- Baydar, Turgut** (2013), "İsim + Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine", Erzurum: *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.:49, s.55-66
- Bilgegil, M. Kaya** (1963), *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, s.271-272
- Bozkurt, Fuat** (2000), *Türkiye Türkçesi*, 2. bs., Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, s.65- 68
- Börekeçi, Muhsine** (2009), *Türkiye Türkçesinde Yapı ve İşlev Bakımından Sözcükler*, Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık, s.155-157
- Çatıkkaş, M. Atâ** (2001), *Örnekle ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu*, 3. bs., İstanbul: Alfa Yay., s.117
- Deny, Jean** (1941), *Türk Dili Grameri*, (Tercüme: Ali Ulvi Elöve), İstanbul: Maarif Matbaası, s.333-340
- Dizdaroğlu, Hikmet** (1963), *Türkçede Fiiller*, Ankara: TDK Yay., s.57-62

- Ediskun, Haydar** (1992), *Türk Dilbilgisi*, 4. bs., İstanbul: Remzi Kitabevi, s.187-195
- Ergin, Muharrem** (1989), *Türk Dil Bilgisi*, 18. bs., İstanbul: Bayrak Yay., s.297-302
- Gabain, A. Von** (1995), *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın), 2. bs., Ankara: TDK Yay., s.87-89
- Gencan, Tahir Nejat** (1979), *Dilbilgisi*, Ankara: TDK Yay., s.344-352
- Gülensoy, Tuncer** (2000), *Türkçe El Kitabı*, Ankara: Akçağ Yay., s.420-421
- Gülsevin, Gürer** (2000), “Türkiye Türkçesindeki Zaman ve Kip Çekimlerinde Birleşik Yapılar Üzerine” *TDAY Belleten -1997*. Ankara: TDK Yay., 215-224
- Güneş, Sezai** (2002), *Türk Dili Bilgisi*, 6. bs., İzmir, s.196-200
- Güneş, Sezai** (2010), “Türkçede ‘İmek Fiili’ Hakkında”, İzmir: *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, 16-18 Aralık
- Karaağaç, Günay** (2012), *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yay., s.388-396
- Karabacak, Esra**. “Olmak Fiili Üzerine”, *Zeynep Korkmaz Armağanı*, Ankara: TDK Yay., 2004, 235-248
- Karabeyoğlu, Adnan R.** “Orhon Yazıtları’nda BOL- ve ER- Fiilleri Üzerine”. Niğde: *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S.: 22, 2007/Güz, 87-100
- Koç, Nurettin** (1990), *Yeni Dilbilgisi*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, s.291-304
- Kornfilt, Jaklin** (1997), *Turkish*, London, s.435-439
- Korkmaz, Zeynep** (2003a), *Türkiye Türkçesi Grameri-Şekil Bilgisi-*, Ankara: TDK Yay., s.702-726
- Korkmaz, Zeynep** (2003b), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, 2. bs., Ankara: TDK Yay., s.81
- Kükey, Mazhar** (1972), *Uygulamalı Örneklerle Türkçede Fiiller*, Ankara: Ongun Kardeşler Matbaası, s.111-135
- Lewis, Geoffry L.** (1967), *Turkish Grammar*, Oxford, s.96-107
- Özalan, Uluhan** (2014), *Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Savran, Hülya** (2008), “Türk Dilinde ‘+DIR’ Bildirme Eki ve ‘+DIR’ Bildirme Ekiyle Yapılan Belirsizlik Kelimeleri”, Bursa: *Uludağ Üni., Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 9, S.: 14, 2008-1, s.163-188
- Topal, Erol** (2012), “Türkçede Ek Fiil (i-) Üzerine Düşünceler”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 20, No: 649-654
- Topaloğlu, Ahmet** (1989), *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ötüken Yay., s.47
- Turan, Zikri** (1999), “Eski Anadolu Türkçesinde *Ol-* Cevherî Fiili”, Ankara: *TDAY-Belleten 1996*, TDK Yay., s.265-289

- Turan, Zikri** (2006), “Türkçede Basit / Birleşik Çekim Ayrımıyla Sembolleşen Fiil Çekiminin Problemleri”, *Journal of Turkish Studies (Türklük Bilgisi Araştırmaları)*, Volume 30/III, Harvard University, s.279-292
- Turan, Zikri** (2007), “Türkçenin Çekim ve Yapım Düzeninde Yer Alan Eklerin Sınıflandırılması Nasıl Olmalıdır”, *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II*, 24-29 Eylül 2000, TDK Yay., Ankara, s.1835-1844.
- Türk, Vahit** (2004) “Kutadgu Bilig Örneği İle Türkçede Ana Yardımcı Fiil (er-)”. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri-II, 20-26 Eylül 2004*; Ankara: TDK Yay., 2993-3006
- Underhill, Robert** (1980), *Turkish Grammar*, London, s.29-40
- Vardar, Berke** (2002), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul:Multilingual, s.90
- Yavuz, Kemal- Yetiş, Kâzım- Birinci, Necat** (1996), *Türk Dili ve Kompozisyon Dersleri*, İstanbul: Bayrak Yay., s.126-130